

La professora **Montserrat Casas**, síndica de greuges de la UIB

Per primera vegada es crea la figura del Síndic de Greuges a la UIB. Es tracta d'una figura que ja existeix en altres universitats de l'Estat. Tot i que sabem que no pot ser una figura estàndard, sinó que haurà d'ajustar-se a les particularitats de la nostra realitat acadèmica i social, us demanàriem que ens la definíssiu, almenys les característiques generals.

MONTSERRAT CASAS: El Síndic de Greuges, tal com preveu l'article 86 dels Estatuts, és l'encarregat de defensar i protegir els drets i els interessos legítims de tots els membres de la comunitat universitària. A aquest efecte, pot supervisar les activitats universitàries, tot respectant els drets i les llibertats individuals. Així, haurà d'atendre les queixes, les observacions i els suggeriments que hom li adreça sobre el funcionament de la Universitat. A partir dels assumptes plantejats, haurà d'adoptar les mesures d'investigació que consideri oportunes i haurà de formular, amb caràcter no vinculant, propostes de resolució davant els òrgans de la Universitat. Però també pot actuar per iniciativa pròpia i cridar l'atenció dels organismes universitaris si adverteix que hi ha incompliment d'algunes normes, o que aquestes normes ja han quedat antiquades i cal adequar-les a les noves situacions de la comunitat universitària.

L'ARC: Heu dit en les vostres declaracions de principis, abans de l'aprovació de la vostra proposta per la Junta de Govern i de l'elecció del Claustre, que el Síndic de Greuges ha de ser independent tant del poder polític com de l'administració universitària. Com enteneu aquesta independència?

M.C.: El Síndic de Greuges, en les seves actuacions, pot acabar fent de jutge sense jutjar i de fiscal

sense acusar, atès que dels expedients que emeti només es poden derivar recomanacions. Aquestes recomanacions, que van normalment adreçades al responsable de la queixa i també als responsables de la institució universitària, només poden servir per a alguna cosa si són el resultat d'un compromís en la recerca de la veritat. Penso que, atès que jo sóc membre de la comunitat universitària, les meves actuacions i recomanacions només poden tenir credibilitat si tenc una independència de criteri respecte a les institucions pròpies de la Universitat. Per poder mantenir-la és imprescindible que la Universitat em faciliti l'autonomia administrativa i econò-

mica, i també que se'm deixi accés a la documentació necessària per poder realitzar les meves funcions.

L'ARC: *Heu parlat de l'elaboració d'un reglament que haurà d'aprovar la Junta de Govern de la Universitat. Quin serà l'esperit que circularà en l'interior d'aquest reglament i quins punts creieu crucials i imprescindibles?*

M.C.: El Reglament ha de detallar els possibles àmbits d'actuació, amb les funcions que s'han de desenvolupar. Les causes de cessament o de renúncia, sobretot en el cas de negligència en el compliment de les obligacions del càrrec. La manera com tramitar les queixes, observacions o suggeriments per part de qualsevol persona física o jurídica que invogui un interès legítim en la qüestió plantejada, garantint la confidencialitat del tema. L'obligació de tota la comunitat universitària de facilitar les informacions sol·licitades pel Síndic en l'exercici de les seves funcions. També cal que el reglament garanteixi que la Universitat proporcionarà el pressupost i l'estructura administrativa i de personal adient perquè el Síndic pugui exercir les seves funcions amb total independència i autonomia, sense estar subjecte a cap mandat imperatiu.

L'ARC: *Un dels objectius d'aquesta figura, heu puntualitzat, haurà de dirigir-se a aconseguir que cap universitari (potser val la pena subratllar-ho) pugui tenir la sensació de desamparament davant les situacions percebudes com a injustes. Creieu que en aquest moment existeix aquesta percepció?*

M.C.: Pot existir aquesta sensació, penso que l'organització universitària és complexa. Pens que, per desconeixement, el col·lectiu que més pateix és el dels estudiants. Crec que molts d'ells, quan arriben a la Universitat, es comencen a moure per primera vegada tots sols enmig d'un entramat burocràtic, amb uns plans d'estudis que són més complicats del que ells estaven acostumats en l'ensenyament secundari. Probablement, a molts no els és fàcil començar a moure's dins la nostra institució. Altrament, entre el personal docent i investigador, d'una banda, i el personal d'administració i serveis, de l'altra, sempre hi pot haver persones que en alguna actuació poden veure lesionats els seus drets. En qualsevol cas, crec que, de cada actuació particular, se'n poden treure suggeriments generals, per evitar que altres persones es trobin amb el mateix greuge, i per corregir aquelles actuacions que de vegades es fan de manera habitual i poden no ser del tot correctes.

L'ARC: *Conciliar de la millor manera possible drets individuals amb exigències col·lectives és una de les vostres propostes. Ens agradaria que especifiquéssiu el sentit que donau a la paraula conciliar.*

M.C.: Crec que la postura del Síndic ha de ser, sempre que es pugui, cercar solucions de concòrdia. Quan hi hagi transformacions dins la comunitat, la meva missió haurà de ser vetllar perquè aquestes puguin desenvolupar-se harmònicament respectant els drets i deures de tots i cada un dels membres de la comunitat universitària. Aquest és per a mi el sentit de la paraula conciliar.

L'ARC: *Ens agradaria que ens explicàssiu la més atractiva de les vostres propostes, aquella en la qual heu afirmat: «Caldrà que en l'elaboració de tots els informes utilitzí:*

Més justícia que dret

Més autoritat que poder

Més humanisme que burocràcia».

M.C.: **Més justícia que dret:**

Com que no sóc experta en dret, penso que qui exerceixi el càrrec ha de conèixer la norma i respondre segons aquesta, però cal anar a l'arrel dels problemes, mirant si les normes, a vegades ja antiquades, acaben no donant una resposta justa als membres de la comunitat universitària. Llavors cal cridar l'atenció dels organismes universitaris per intentar canviar-les.

Més autoritat que poder:

Conscient que cap informe del Síndic pot per si mateix anul·lar una resolució administrativa, crec que el càrrec ha d'estar investit d'una autoritat moral que permeti suggerir, a qui tingui el poder, que cal actuar sempre d'acord amb l'objectiu final de la Universitat, que és el de ser un centre de creació de coneixement, la transmissió del qual ha de permetre el desenvolupament científic i moral de les persones i, en definitiva, la formació de professionals de prestigi.

Més humanisme que burocràcia:

Buscant sempre la proximitat humana a les dificultats de les persones i procurant, sempre que sigui possible, solucions de concòrdia. Ajudant en la mesura de les seves possibilitats tots els estaments universitaris a moure's pel mig de la selva burocràtica en la qual hem convertit a vegades la nostra institució. Evidentment, en això també està inclòs facilitar la presentació d'una queixa, observació o suggeriment al Síndic de Greuges.

L'ARC: *Vivim un temps de crisi profunda, quant a l'autoritat. Hem constatat, recentment, l'arribada de la violència i l'agressió al si de les escoles i dels instituts. En ocasions els pares i mares i els germans més grans, o els alumnes mateixos, han agredit algun professor, altres vegades els han amenaçat. A França el ministre d'Educació, Claude Allegre, ha enviat la policia als centres d'ensenyament. En quin*

sentit creieu que hauria de recuperar-se l'autoritat, entesa com a valor democràtic?

M.C.: L'autoritat crec que s'ha de recuperar com a valor moral que emana del propi prestigi de les persones i del respecte que li deuen els altres. En una societat en la qual moltes vegades el més important és tenir diners i moltes vegades s'ensenya ja als infants que l'important és aconseguir-los perquè així tindran poder per fer el que vulguin, és normal que l'autoritat ben entesa estigui en crisi. Jo reclamava en la meua resposta anterior, i també en el meu discurs al Claustre, autoritat moral per a la figura del Síndic de Greuges, ja que és l'única que té. Si en les meves actuacions no aconseguixo que la comunitat universitària em reconegui aquesta autoritat i només s'actua davant la por de la llei, sense cap mena de dubte hauré fracassat en el meu intent de posar en marxa la figura del Síndic. Espero que no sigui així.

L'ARC: *Què enteneu per solucions de concòrdia?*

M.C.: Totes aquelles que es puguin aconseguir mitjançant una mediació entre parts implicades i que, cadascuna d'aquestes parts, renunciï segurament a algunes de les seves pretensions, pugui assumir pensant que és la solució menys dolenta i eviti, per tant, que el problema pugui anar a instàncies superiors.

L'ARC: *Ens agradaria que ens posàssiu alguns exemples, a manera de casuística, que podrien presentar-se a la consideració del Síndic de Greuges i quines solucions podríeu aplicar-hi.*

M.C.: Crec que la casuística serà molt variada. Estudiants que hagin presentat algun recurs relacionat amb les adaptacions de diferents plans d'estudis, convocatòries extraordinàries, etc. També personal docent i investigador i personal d'administració i serveis que pot pensar que els seus drets no estan ben reflectits en alguna de les remodelacions de plantilles de la Universitat, etc. Vull deixar ben clar que sempre que es pugui intentaré una solució de concòrdia entre les parts. Malgrat que a vegades no es pugui aconseguir o, fins i tot, que el demandant no tingui raó, segons el criteri del Síndic, en la recerca feta per al cas gairebé sempre trobarem llacunes i maneres de fer de l'administració i també per part dels administrats que no són del tot correctes. Esperem que els suggeriments que puguem fer en aquests aspectes serveixin per a alguna cosa.

L'ARC: *Per acabar, digau-nos què voldríeu haver aconseguit, després de tres, quatre anys...*

M.C.: Després de tres o quatre anys voldria haver aconseguit que la figura del Síndic estigués dotada d'una autoritat moral suficient, de manera que els membres de la comunitat universitària hi acudissin normalment quan s'haguessin exhaurit els procediments ordinaris.

Voldria també que els suggeriments de tipus general que hagués pogut fer haguessin contribuït a millorar la convivència universitària en general i a evitar aquelles maneres de procedir que poden no ser del tot correctes.

En definitiva, com ja he dit alguna vegada, voldria que la figura del Síndic contribuís a augmentar la cultura de la responsabilitat per part de les persones que exerceixen els càrrecs a la institució universitària i també que contribuís a augmentar la confiança dels membres de la comunitat universitària en aquest càrrec. Si aconseguisc això, crec que la figura del Síndic quedarà definitivament arrelada en la Institució i hauré assolit el meu objectiu. ♦